

ISSN 0323-9004

НародноСТОПАНСКИ архив

Свищов, година LXXIX книга 2 - 2026

Електронна търговия, задвижвана от изкуствен интелект: бъдещето на потребителската персонализация

Стратегически ползи от смарт градските инициативи – пътна карта за интелигентна трансформация

Роля на междуличностните отношения в управлението на международна фирма

Въздействието на електронните плащания върху ръста на икономиката в Нигерия: иконометричен анализ на тримесечни данни с ARDL модел (2016–2025 г.)

Анализ на приложението на интегрирани информационни системи за управление на веригите за доставки в търговията в България

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

Economic Archive

Year LXXIX, Issue 2 - 2026

2026 - 2026 година XIX книга 2

НародноСТОПАНСКИ архив

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Теодора Димитрова – главен редактор
Проф. д-р Светослав Илиев – зам.-главен редактор
Доц. д-р Михаил Чиприянов
Доц. д-р Жельо Вѣтев
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Сергей Радуканов

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р **ик.н. Михаил А. Ескиндаров** – Финансов университет при Правителството на Руската федерация, Москва (Русия).
Проф. д-р **ик.н. Григоре Белостечник** – Молдовска академия за икономически изследвания, Кишинев (Молдова).
Проф. д-р **ик.н. Михаил Ив. Зверяков** – Одески държавен икономически университет, Одеса (Украйна).
Проф. д-р **ик.н. Андрей Крисоватий** – Тернополски национален икономически университет, Тернопол (Украйна).
Проф. д-р **Кен О'Нийл** – Университет Ълстер (Ирландия)
Проф. д-р **Ричард Торп** – Университет Лийдс (Великобритания)
Проф. д-р **ик.н. Олена Непочатенко** – Умански национален аграрен университет, Уман (Украйна)
Проф. д-р **ик.н. Дмитрий Лукьяненко** – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев (Украйна)
Доц. д-р **Мария Стефан** – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р **Анисоара Дуика** – Университет "Валахия", Търговище (Румъния)
Доц. д-р **Владимир Климух** – Брановички държавен университет, Бранович (Беларус)

Екип за техническо обслужване:

Технически секретар: Елена Петкова
Стилов редактор: Анка Танева
Превод английски: ст. преп. Венцислав Диков и ст. преп. д-р Маргарита Михайлова

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров” 2
Проф. д-р Теодора Димитрова – главен редактор
☎ (+359) 631 66 201
Елена Петкова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 201, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg
Милена Александрова – компютърен дизайн
☎ (+359) 888 303 402, e-mail: m.aleksandrova@uni-svishtov.bg

Отпечатването на списанието за 2026 г. се осъществява с безвъзмездната финансова помощ на Фонд “Научни изследвания” – Договор ДНП № КП-06-НП7-66 по конкурс “Българска научна периодика – 2026 г.”

© Академично издателство „Ценов” – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов” – Свищов

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXIX, КНИГА 2 – 2026

СЪДЪРЖАНИЕ

Теодора Димитрова, Иван Маринов

Електронна търговия, задвижвана от изкуствен интелект:
будещето на потребителската персонализация

/3

Михаил Чиприянов

Стратегически ползи от смарт градските инициативи – пътна карта за
интелигентна трансформация

/17

Здравко Любенов, Галина Гатева-Христова

Роля на междуличностните отношения в управлението
на международна фирма

/30

Навал Абес

Въздействието на електронните плащания върху ръста
на икономиката в Нигерия: иконометричен анализ на тримесечни
данни с ARDL модел (2016–2025 г.)

/44

Елена Вълчева

Анализ на приложението на интегрирани информационни
системи за управление на веригите за доставки в търговията
в България

/63

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОЛЗИ ОТ СМАРТ ГРАДСКИТЕ ИНИЦИАТИВИ – ПЪТНА КАРТА ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА ТРАНСФОРМАЦИЯ

Доц. д-р Михаил Чиприянов

Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

E-mail: m.chipriyanov@uni-svishtov.bg

Резюме: В статията се анализира модернизацията на градските системи. Става въпрос за смарт стратегии и решения за устойчиво развитие. Изследването е основано на тристепенна методология – теория, стратегическо моделиране и емпирична оценка на българските условия. Проучването представя интелигентния град като гъвкав организационен модел. Акцент се поставя върху научната дискусия относно процеса на интеграция на политиките в тази насока, ролята на публично-частните партньорства и възможностите за преодоляване на инфраструктурните и кадровите дефицити в национален мащаб. Получените резултати са един вид обосновка на прехода към смарт градове, който е основан на баланса между икономическо развитие, социална справедливост и екологична издръжаност.

Ключови думи: смарт град, интелигентен град, устойчиво развитие, градско развитие, стратегическо управление, дигитална трансформация.

URL: nsarhiv.uni-svishtov.bg

DOI: <https://doi.org/10.58861/tae.ea-nsa.2026.2.02.bg>

JEL: O18, Q01.

* * *

1. Въведение

Концепцията за смарт град възниква първоначално като един своеобразен стратегически „отговор“ на новите предизвикателства в урбанистичен смисъл. Имаме предвид най-вече климатичните промени, ограничеността на ресурсите и демографските проблеми. Важен

момент специално е т.нар. демографски натиск върху публичните услуги. При всичко това определено се „надхвърлят“ рамките на технологичните иновации, дефинира се един относително нов модел на градска организация. В много по-голяма степен той е ориентиран към устойчивост и социална ангажираност. Научната литература третира смарт градът като сложна система за управление на „градския метаболизъм“ (Harrison, 2010, 54 (4)). Интегрирането на важните инфраструктурни елементи (Hall, 28 September 2000) и използването на ИКТ (Services, 2010) се реализират в посока усъвършенстване разпределението на ресурсите.

Проследяването на еволюцията в дефинициите за смарт град показва едно разширяване на обхвата отвъд инфраструктурата. В много по-голяма степен вече в центъра се поставя качеството на живот на хората (Nam, 2011) и инвестициите в човешкия и социалния капитал (Caragliu, 2011, 18 (2)). Тук бихме искали да подчертаем, че успешното развитие на подобни системи изисква ясна управленска рамка, както и координираното участие на голям брой субекти (Dameri, 2013, 11 (5)). Конкретно в българската научна сфера интелигентният град се схваща като (еко)система от взаимно- свързани елементи (Атанасова, 2021, стр. 15) (Веселинова, 2017, 10). Тя дава възможност на гражданите да разпределят своето време и ресурси по един по-ефективен начин (Василев, 2020 (5), стр. 28) (Веселинова, 2018, 1) (Luchkov, 2024).

От управленски позиции интелигентният град може да се определи като високоефективна система. В стратегически смисъл тя интегрира ИКТ с конкретната физическа и социална инфраструктура.

В основата на смарт града се ситуират технологии като Интернет на нещата (IoT), изкуствен интелект (ИИ) и анализ на големи данни. Те превръщат града в един вид „самообучаваща се платформа“. Процесът на дигитализация определено не следва да се разглежда като самоцел. Според утвърдени изследователи в областта по-правилно би било тя да се схваща като средство за постигане на „енергийна демокрация“ (Norouzi, 2022, 167) и засилване на гражданското участие (T. Nam, June 12 - 15, 2011). Смарт градът се налага като „социална лаборатория“ за нови форми на сътрудничество (A. Meijer, 2016, 82(2)), при които устойчивостта може да се разглежда като гъвкав баланс между технологичния напредък и социалната справедливост.

Настоящата статия е част от едно цялостно монографично изследване по проблемите на смарт градовете. Обект на проучване в статията е внедряването на смарт стратегии и решения. Предмет са управленските механизми и търсените социално-икономически ефекти. Целта на статията е, на основата на анализ на досегашни теоретични и емпирични

изводи да се проведе научна дискусия относно капацитета на смарт технологиите да създадат допълнителна икономическа, социална и екологична стойност.

Статията логически започва с преглед на концептуалната основа и стратегическото моделиране. Така се достига до същинската част – научна дискусия върху емпирични данни от българската практика. Поради ограничения обем акцентът се поставя върху синтеза на резултатите. Те обосновават авторските решения за дигитална и екологична промяна на градовете.

2. Теоретична и емпирична основа

Дефинирането и реализирането на една съвременна научна теза в областта на смарт градовете предполага синтез между теоретични концепции и приложна реалност. Настоящата част от статията извежда на преден план изводите от проведеното монографично изследване. Систематизира ги в следната методологическа рамка: концептуални подходи, стратегическо моделиране и емпирична проверка (в контекста на българските условия).

Описаната логическа схема на изложението е предпочетена в стремежа да се демонстрира преход от теоретичното осмисляне на интелигентния град към идентифициране на конкретни управленски решения с висок потенциал с оглед на особеностите на българската административна и социална среда. Вярваме, че избраният подход ще благоприятства за това, научното изследване да надхвърли простото описание. Надяваме се да предложим аналитична основа за формулиране на устойчиви политики. При това сме водени от разбирането, че смарт градът е комплексно решение, респ. отговор на днешните демографски, икономически и екологични предизвикателства.

2.1. Теоретична рамка

Първият етап на изследването ни обосновава разбирането, че съвременният интелигентен град не се ограничава до технологичния елемент. Според нас е по-правилно да се каже, че той е фактор за постигане на „холистична“ синергия. В този случай дигиталните решения се разбират като инструмент за реализиране на концепцията на устойчивостта. В тази връзка технологичният напредък се „легитимира“ чрез вграждането му в Целите за устойчиво развитие (ЦУР) на ООН. Казано по друг начин, технологията е фактор за оптимизиране използването на ресурсите и съществено ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност върху градската среда.

От теоретичния анализ се оформя изводът, че за оценката на ефективността на градските системи е необходимо комплексно измерване. Количествените анализи на индикатори като степен на развитие на сензорната мрежа или скорост на преноса на данни са недостатъчни. Необходими са едни цялостни системи от показатели. Стремежът трябва да е към прилагане на многомерни индикаторни системи. Такива, които позволяват интегрирането на технологичния капацитет със социалната справедливост и благополучието на градското население. Всъщност интелигентният град да се развива като гъвкава система, като цялостна система, при което дигиталната трансформация да се разглежда интегративно спрямо капацитета за подобряване на човешкия компонент спрямо екологичната интеграция на градската територия. За да може да бъде реализиран успешно този модел, е необходим преход към цялостна стратегия. Това да е стратегия, съчетаваща технологичните иновации с управлението на ресурсите и утвърждаването на социалната устойчивост.

2.2. Стратегическа трактовка

Вторият етап на нашето изследване е с акцент върху преосмислянето на съществуващите, респ. използваните досега стратегически модели. Най-общата констатация в тази връзка е, че основният дефицит на градското планиране при съвременните условия произтича от „работата на парче“. Говори се за фрагментиран подход или секторен подход. Свежда се до изолираното прилагане на публичните политики. Оттук като резултат произтича т.нар. институционална инерция. Отчита се ресурсна неефективност. Все по-често се лансират идеи за въвеждане на модел на хоризонтална интеграция. Изпъква нуждата от нова стратегическа трактовка за интелигентно развитие. Тя се вижда като вариант за преодоляване на вече установените секторни бариери чрез постигане на функционални синергии. Има се предвид постигането на положителни синергии между енергетиката, градската мобилност, комуналните услуги и т.н. Вярваме, че постигането на една подобна свързаност при управлението на градските системи е подходящото за целта решение. Очакваният ефект от него е, най-накрая да се намери този толкова важен механизъм, чрез който да се подсилят високи нива на създаване на добавена стойност за градската общност.

В стратегическия дискурс бихме искали да подчертаем също и значението на публично-частните партньорства (ПЧП) в целия този процес. И по-точно казано преосмислянето на тяхната роля. Получените емпирични данни показват, че принципно те имат много по-висок капацитет, далеч надхвърлящ тяхната функция като източник на финансиране. С увереност може да допълним, че наред с това имат качества и на

инструмент за технологичен трансфер. Те съдържат и експертиза в сферата на иновациите, която възможност доста често липсва в общинските администрации. Считаме, че този тип сътрудничество, който осигуряват ПЧП, може да се определи като среда за сътрудничество. Това е среда за споделен риск и съвместно изработване на решения. ПЧП се явява при днешните условия един надежден гарант за осигуряване устойчивостта на смарт инициативите в дългосрочен аспект.

2.3. Емпиричен анализ

Третият емпиричен етап от нашето изследване се реализира посредством проведени интервюта и анализ на първични данни. В общия смисъл целта е установяването на най-важните аспекти на прехода към смарт градове в България. Не може да не отбележим, че се констатира отделни успешни инициативи у нас. Като цяло обаче емпиричните данни показват отсъствието на един цялостен стратегически подход. Липсва системен подход. Липсва интегриран подход. Данните показват големите разлики между градовете в състоянието на технологичната фрагментираност.

Анализът на получените емпирични данни относно текущото състояние на изследвания проблем разкрива няколко предизвикателства, които възпрепятстват усилията за ускоряване на прехода към интелигентно развитие и се свеждат до следното:

- На първо място може да открийм инфраструктурните ограничения. Те произтичат от така да се каже разнородното състояние на дигиталната база. Знаем обаче, че модернизацията и преходът към висококачествени 5G мрежи е представена като императив за функционирането на интелигентните системи (в реално време). Успоредно с това нашето изследване установи силно изразен експертен и кадрови дефицит. Осезаема е липсата на специалисти, които притежават интердисциплинарни компетентности. И всичко това „на границата между високите технологии и градското планиране“ се явява като сериозна бариера пред стремежа за повишаване на ефективността при управлението на сложни градски проекти.
- От институционална гледна точка емпиричните резултати ни позволяват да „уловим“ съществуването на известна доза регулаторна несигурност. Установи се липсата на, да ги наречем, единни стандарти за оперативна съвместимост на отделните смарт решения. Всичко това поражда системен риск. Води и до „охлаждане“ на инвестиционния интерес. По отношение на финансовите механизми по линия на Европейските структурни фондове може да се

отбележи недостатъчния капацитет за тяхното „стратегическо“ усвояване.

- На следващо място има мултидисциплинарни оценки и по отношение на социалните измерения. Установена е една сравнително ниска степен на ангажираност на гражданите. Има обществено „неразбиране“ на ползите от дигитализацията. И това определено изисква преосмисляне на комуникационните стратегии. Всички разбираме, че преходът към устойчивост остава трудно постижим без осигуряването на активно участие на общността и изграждането на доверие към технологичните иновации.

Маркираните важни емпирични констатации ще послужат като отправна точка за следващата част от изложението на настоящата статия. Там следва да се проведе научна дискусия и да се формулират авторски предложения за усъвършенстване.

3. Научна дискусия

В началото бихме искали да стъпим на разбирането, че приложението на смарт стратегии има потенциала да спомогне съществено за преодоляването на откритите по-горе предизвикателства. Бихме ги нарекли също и системни предизвикателства. В по-конкретен разрез приложението на смарт стратегии има потенциала да подобри управлението на ресурсите и да подобри достъпа до услугите. Ефектите от посоченото биха могли да се проявят в три взаимосвързани измерения, както следва:

- социална трансформация – подобряване качеството на живот;
- икономическа модернизация – повишаване на конкурентоспособността;
- екологична устойчивост – чиста среда.

Според нас именно в тази рамка (социална, икономическа и екологична) следва да бъдат анализирани и „материализирани“ ползите от интелигентните градски усъвършенствания.

3.1. Социална трансформация

Безспорно един съвременен град не може да функционира и да се развива устойчиво без участието на гражданите. Говори се за „социално включване“. Става въпрос за включването на гражданите най-вече в процесите на дигитализация. Безспорен е стремежът на интелигентните градове към внедряването на модерни технологични решения. Ключовият момент тук, според нас, следва да бъде, да се подсили тяхната достъпност, както и ползност за отделните социални групи. „Дигиталното

приобщаване“ да се превърне в стратегически приоритет (табл. 1). Тук е мястото да обясним и аргумента за това, а именно, че липсата на достъп води дори до задълбочаване на съществуващите вече социални неравенства. Казано иначе, обратната ситуация предполага немалък риск да се стигне до „технологично изключване“ на цели групи от населението.

Таблица 1

Аспекти на дигиталното приобщаване в смарт градовете

Водещо измерение	Описание	Възможно решение
Достъп до технологии	Осигуряване на базов достъп до интернет.	Безплатен Wi-Fi в обществени зони.
Дигитална грамотност	Развитие на уменията за работа с технологии сред всички социални групи.	Обучения по дигитални умения.
Достъпност	Приспособяване на електронните услуги за хора със специални потребности.	Универсален дизайн.
Социално включване	Включване на уязвими групи при вземането на решения.	Онлайн обществени консултации.
Киберсигурност	Гарантиране сигурността на дигиталните услуги.	Политика за защита на данните.

Източник: собствена интерпретация.

В допълнение на това смарт градовете са фактор за промяна на градската среда включително и чрез технологии за повишаване нивата на сигурност и опазване на общественото здраве (табл. 2).

Таблица 2

Технологични решения в подкрепа на сигурността и здравето на хората

Смарт решение	Функция	Реализация
Видео аналитика	Автоматично сигнализиране за опасности.	За управление на трафик и криминален риск.
Интелигентно осветление	Подобрена видимост.	Енергийно ефективно осветление в паркове и жилищни зони.

Сензори за чистота	Мониторинг на вредни въздействия.	Панели за информиране на хората за нивата на замърсяване.
Платформи за спешни случаи	Съгласуване на данни от различни системи.	Командни центрове за бързо реагиране.
Топлинни карти	Географски анализ на зони с риск от престъпност и замърсяване.	Софтуер локализира проблемни зони и насочва ресурси.

Източник: собствена интерпретация.

Анализ и стратегическо значение. Внедряването на решения и системи като горепосочените би осигурило едно проактивно управление на градската среда. Според нас основните позитиви ще могат да се търсят в следните насоки:

- превенция на заплахи;
- подобряване на здравния микроклимат;
- повишаване на доверието от страна на гражданите;
- проектиране и внедряване на високоефективни модели за управление.

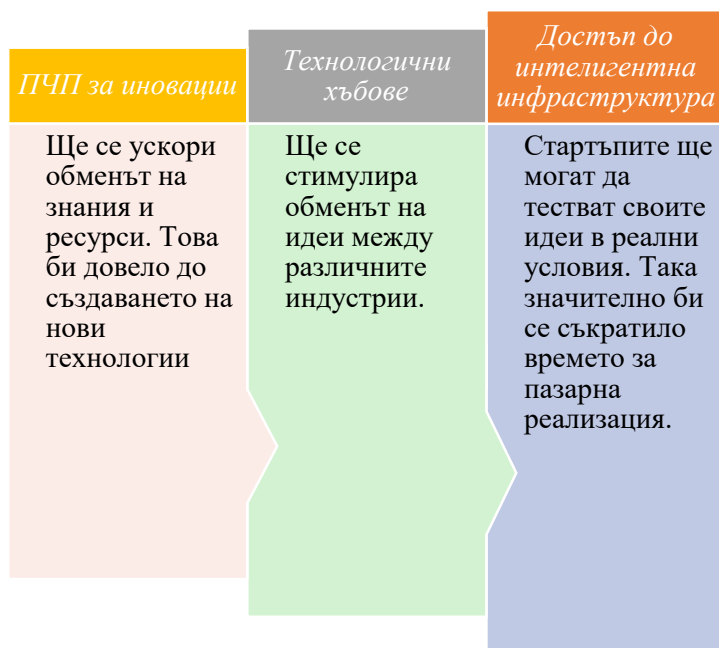
Прекият резултат от осъществяването на всички тези мерки е повишаване качеството на живот и създаване на т.нар. интелигентна общност, което всъщност резултира в реализацията на социалната трансформация.

3.2. Стимулиране на икономическата динамика и иновационния растеж

Следващият важен момент произтича от водещата цел за усъвършенстване управлението на ресурсите и услугите. Усилията следва да са ориентирани към подобряване на оперативната ефективност. В какво обаче се изразява на практика тя? Отговорът би трябвало да се търси в следните насоки:

- управление на енергийните ресурси;
- оптимизиране на транспорта;
- управление на отпадъците;
- мониторинг на публичните услуги;
- използване на големи данни при стратегическото планиране.

При реализирането на напредък по тези направления интелигентните градове ще придобиват постепенно функции на динамични платформи. Те благоприятстват постигането на растеж от страна на различните компании, технологични хъбове и образователни институции. В една още по-разгърната форма нещата са представени на фиг. 1.

Фигура 1. Развитие на предприемаческа екосистема в смарт градовете (Източник: собствена интерпретация)

Смарт решенията в градската инфраструктура и в отделните индустрии формират базата. А тази стабилна база вече е стимулиращ фактор за привличане, респ. увеличаване обема на инвестициите. Един удачен вариант тук би бил създаването на интелигентни индустриални зони. Така смарт градовете ще изградят благоприятна среда за развитие на нови технологии и нови индустрии (табл. 3).

Таблица 3

Фактори за развитие на интелигентна индустрия

Фактор	Описание
Свързаност	Развитие на платформи за комуникация и сътрудничество между участниците в икономическата система.
Интелигентна инфраструктура	Внедряване на модерни технологични решения за транспорт, енергетика и др.
Зелени технологии	Развитие на индустрии, приоритетно използващи ВЕИ.
Дигитално управление	Използване на дигитални решения при управлението на индустриални процеси.
КИ	Преминаване към производствени и търговски цикли, намаляващи отпадъците и стимулиращи повторната употреба на ресурсите.

Източник: собствена интерпретация.

Синтезираната структурна схема на развитие ще благоприятства привличането на високотехнологични и иновационни индустрии от страна на смарт градовете.

3.3. Постигане на екологична устойчивост

Оптимизацията при оползотворяването на водните ресурси и управлението на отпадъците са от решаващо значение за постигането на екологична устойчивост. Това става възможно чрез засиленото внедряване на смарт технологии (табл. 4). Внедряват се иновации като интелигентни мрежи, автоматизирани системи и IoT устройства. Нашето дълбоко убеждение е, при това да се заложи на стратегическия подход. Той е с най-висок потенциал за ограничаване на екологичното въздействие за модерните градове. Той е гарант за паралелното повишаване на тяхната икономическа ефективност.

Таблица 4

Технологични решения за управление на водата и отпадъците

Технология	Описание	Предимства
Интелигентни ВиК мрежи	Мониторинг в реално време.	Намаляване загубите на вода. По-добра услуга.
Автоматизирани контейнери	Контейнери със сензори.	Ограничаване на разходите.
Системи за рециклиране	Автоматизирани решения за преработка.	Устойчиво използване на ресурси.

Източник: собствена интерпретация.

Важно е да се отбележи, че всичко посочено съответства в пълна степен и на ЦУР (Целите за устойчиво развитие).

4. Изводи и заключение

Проведеното цялостно изследване и последващият анализ ни дават възможност за дефиниране на няколко основни извода. Те отразяват авторската ни позиция относно развитието на големите градове в България. Свеждат се до следното:

- Да се постигне концептуална промяна. Наблюдава се преход от града като „технологичен център“ към града като „социален организъм“. Схващането за смарт град определено надхвърля процеса на внедряване на модерна инфраструктура. Хардуерът се надгражда с дигитални технологии като IoT, ИИ и големи данни. Те осигуряват обратна връзка между

средата и управлението. Приносът може да се търси в изместването на фокуса от възможностите на технологията към повишаване ефективността на социалния резултат.

- Интеграцията да се разбира като фактор за устойчивост. Емпиричните данни показват, че най-висока добавена стойност се създава посредством реализирането на синергия при взаимодействието между секторите. Водещите усилия от страна на местната власт следва да бъдат съсредоточени върху интеграцията на енергетиката, мобилността и управлението на ресурсите в една цялостна стратегическа платформа.

- Демократизация на управлението чрез дигитализация. Става въпрос за съвместно изграждане на градската среда. Гражданите да се превърнат в активен елемент в процеса на развитие на градската система. При това смарт технологиите да имат характера на основен елемент в този процес. Дигиталният достъп да се явява вече демократично право. Дигиталният достъп да е бариера срещу социалното изключване.

- Стратегичност и визионерски хоризонт. По-долу ще визуализираме един вид „пътна карта“ за развитие на големите български градове. Изисква се поетапен подход с ясна времева перспектива, както следва:

- В краткосрочен план (Хоризонт 2030). Акцентът трябва да е върху дигитализацията на базовите услуги в града. За целта е от особено важно значение изграждането на 5G мрежа и централно обединение на градските данни.

- В средносрочен план. Да се постигне пълна електрификация на обществения транспорт. Това да се съчетае с широкообхватно внедряване на интелигентни енергийни мрежи. Подкрепа следва да се получи и от едни гъвкави регулаторни рамки.

- В дългосрочен план. Да се постигне пълна трансформация на градската система. Тя да е цялостно интегрирана, гъвкава, автономна и самообучаваща се. Тя да е способна на проактивно моделиране на реакции, респ. действия при поява на съответни климатични и/или технологични кризи.

В заключение бихме искали да заявим, че сам по себе си технологичният напредък не може да гарантира успеха на интелигентните градове в България. Решаващият фактор е свързан с наличието на политическа воля за това. Необходима е и воля за административна модернизация. Само по този начин би се постигнал желаният динамичен баланс между трите водещи цели – икономическа конкурентоспособност, екологична интеграция и социална справедливост. Предложената „пътна карта“ може да се разглежда като работен документ. Маркира очертанията на един отворен процес на „стратегическо учене“. При него технологичният напредък е в услуга на хората и общественото благополучие.

Използвани източници

- Атанасова, А. (2021). *Интелигентните градове - нова възможност за планиране и развитие на градската инфраструктура (автореферат на дисертационен труд)*. София: СУ "Св. Климент Охридски".
- Василев, В. О. (2020 (5)). „Умните градове“ – от добри практики към устойчиви резултати. *Годишник на департамент „Администрация и управление“*, 22-42, <https://doi.org/10.33919/yamd.20.5.2>.
- A. Meijer, M. B. (2016, 82(2)). Governing the smart city: a review of the literature on smart urban governance. *International Review of Administrative Sciences*, 392-408, DOI:10.1177/0020852314564308.
- Caragliu, A. D. (2011, 18 (2)). Smart cities in Europe. *Journal of Urban Technology. Journal of Urban Technology*, 65–82. <https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117>.
- Dameri, R. (2013, 11 (5)). Searching for Smart City definition: a comprehensive proposal. *International Journal of Computers & Technology*, 2544. <https://doi.org/10.24297/ijct.v11i5.1142>.
- Hall, R. E. (28 September 2000). The vision of a smart city. *2nd International Life Extension Technology Workshop*. Paris, France: 1-6.
- Harrison, C. E. (2010, 54 (4)). Foundations for smarter cities. *IBM Journal of Research and Development*, 350-365.
- Luchkov, K. (2024). Issues and Challenges Facing Renewable Energy Sources in Achieving Sustainable Development. *Conference Proceedings of the 16th International Scientific Conference „E-Governance and E-Communications“* (pp. 152-156). Sofia: TU - Sofia.
- Nam, T. &. (2011). Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. *Proceedings of the 12th annual international conference on digital government research* (pp. 282-291, <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>). Association for Computing Machinery.
- Norouzi, F. H. (2022, 167). A review of socio-technical barriers to Smart Microgrid development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Article 112674, <https://doi.org/10.1016/j.rser.2022.112674>.
- Services, I. G. (2010). *Smarter cities for smarter growth: How cities can optimize their systems for the talent-based economy*. Retrieved from www.ibm.com: https://www.ibm.com/ibm/responsibility/smarter-cities/Smarter_Cities_Brochure_ENG.pdf
- T. Nam, T. P. (June 12 - 15, 2011). Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. *Proceedings of the*

12th Annual International Conference on Digital Government Research, (pp. 282-291, DOI:10.1145/2037556.2037602, 282-291).
College Park, MD, USA.

- Атанасова, А. (2021). *Интелигентните градове - нова възможност за планиране и развитие на градската инфраструктура (автореферат на дисертационен труд)*. София: СУ "Св. Климент Охридски".
- Василев, В. О. (2020 (5)). „Умните градове“ – от добри практики към устойчиви резултати. *Годишник на департамент „Администрация и управление“*, 22-42, <https://doi.org/10.33919/yamd.20.5.2>.
- Веселинова, Н. (2017, 10). Стратегически аспекти в политиката на България за е-управление. *e-Journal VFU*, 1-17.
- Веселинова, Н. (2018, 1). Роля на лидерството за разработване на качествена, надеждна и устойчива инфраструктура за подпомагане на икономическото развитие и благосъстоянието на хората. *ИЗВЕСТИЯ на Съюза на учените - Варна. Серия Хуманитарни науки.*, 48-51.

Доц. д-р Михаил Чиприянов е преподавател към катедра „Стратегическо планиране“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Понастоящем изпълнява длъжността Ръководител катедра. **Научните му интереси** са в сферата на стратегическото планиране и мениджмънт, публичната администрация и управлението на проекти.